

KATEDRA-VERSENY

A KATEDRA-VERSENYEK
FŐ SZERVEZŐJE

A verseny fő támogatói:
Szlovák Köztársaság Kormányhivatala
a Szlovák Köztársaság Oktatási Minisztériuma
és a Lilium Aurum Könyv- és Lapkiadó
Dunaszerdahely Város Önkormányzata

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Társzervezők:
Katedra szerkesztősége

További, a versennyel kapcsolatos információk: www.katedra.sk, katedra.szerkesztoseg@gmail.com

KATEDRA MATEMATIKAVEVERSENY

ROVATVEZETŐ: RNDR. HORVÁTH GÉZA, horvath.geza@slovanet.sk

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018001

Tisztelt Kollégák, kedves Gyerekek!

A negyedik (utolsó) forduló megoldásainak beküldési határideje 2018. január 19. volt. Reméljük, már mindenki postára adta, hogy a javító pedagógusok időben elkészíthessék az eredménylistát. A levelező verseny végeredményét márciusi számunkban közöljük; az elődöntőbe nevezhetőket meghívóját március közepén küldjük el, de **nem postán**, hanem **e-mailben**. Előzetesen közöljük, hogy a matematikaverseny orszá-

gos döntője május 4-én lesz Dunaszerdahelyen. A távolabbról érkezők számára május 3-án is biztosítunk szállást.

Felkérjük kedves Kollégáinkat, hogy küldjenek érdekes (lehetőleg saját ötletből született) feladatokat versenyünk részére. Ehhez szíveskedjenek szerzői megoldást is mellékelni! A **kitűzésre szánt** feladatokat az alábbi címre várjuk: **RNDR. Horváth Géza, Sládkovičova 5, 937 01 Želiezovce**, vagy (e-mail): horvath.geza@slovanet.sk

A HARMADIK FORDULÓ FELADATAINAK MEGOLDÁSAI

(HORVÁTH GÉZA [H. G.], KÁROLYI KÁROLY [K. K.] ÉS PÓCSIK BÉLA [P. B.] FELADATAI)

V-VI. OSZTÁLY

III-56-1. feladat: Bontsuk fel az 5-öt háromszámjegy összegére:

$0 + 0 + 5$	a képezhető háromjegyű szám az 500	
1 db		
$0 + 1 + 4$	104, 140, 401, 410	4 db
$0 + 2 + 3$	203, 230, 302, 320	4 db
$1 + 1 + 3$	113, 131, 311	3 db
$1 + 2 + 2$	112, 121, 211	3 db

Ez összesen $1 + 4 + 4 + 3 + 3 = 15$ darab. [K. K.]

III-56-2. feladat:

a) 2 évvel ezelőtt az öttagú család $5 \cdot 2 = 10$ évvel volt fiatalabb, tehát életkoruk összege $80 - 10 = 70$ év volt.

b) Amikor az életkoruk összege 100 év lesz, akkor összesen $100 - 80 = 20$ évvel lesznek idősebbek. Ez $20 : 5 = 4$ év múlva lesz.

c) A gyerekek együtt $80 : 5 = 16$ évesek, ezért a szülők $4 \cdot 16 = 64$ évesek. Mivel az apa 6 évvel idősebb, mint az anya, ezért az anya $(64 - 6) : 2 = 29$, az apa pedig $29 + 6 = 35$ éves. [K. K.]

III-56-3. feladat: Induláskor $(101 - 13) : 2 = 44$ -en buszra, $44 + 13 = 57$ -en vonatra szálltak. A buszon utazók közül $22 - 7 = 15$ -en szálltak át. Ez összesen $22 + 15 = 37$ fő. A nem kétféle járművön utazók azok, akik nem szálltak át. Ezek száma $101 - 37 = 64$. [K. K.]

VII-VIII-IX. OSZTÁLY

III-78-1. feladat: Egy konvex ötszög felbontható három háromszögre. Egy háromszög belső szögeinek összege 180° , ezért az ötszög belső szögeinek összege $3 \cdot 180^\circ = 540^\circ$. Mivel $540^\circ : 150^\circ = 3,6$, ezért egy ötszögben legfeljebb **három** 150° -os szög lehet. (A fennmaradó két szög összege $540^\circ - 450^\circ = 90^\circ$.) [P. B.]

III-78-2. feladat: Egy számhoz 4-et hozzáadva a számjegyek összege csak akkor csökkenhet, ha tízesátlépés van. Így a számoknak 6-ra, 7-re, 8-ra vagy 9-re kell végződnie. A 4 hozzáadásakor a tízesek helyén álló számjegy 1-gyel nő, az egyesek helyén álló számjegy pedig 6-tal csökken, azaz számjegyeinek összege 5-tel csökken. Mivel a számjegyek összege felére csökken, ezért a keresett számokban a számjegyek összege $2 \cdot 5 = 10$. A megfelelő számok: **46, 37, 28, 19**. [K. K.]

III-78-3. feladat: Mivel a háromszög belső szögeinek összege pontosan 180° , ezért a szögpercek mérőszámának összege pontosan $60'$ vagy $120'$. ($180'$ már nem lehet, hiszen három

szög $60'$ -nél kisebb perceinek maximális összege csak $177'$ lenne.) A 60 és a 120 is páros szám. Három szám összege csak akkor lehet páros, ha mindhárom páros, vagy ha egy páros, kettő páratlan. Az első eset nem jön számításba, mert prímszámokról van szó, és csak egy páros prímszám van: a 2. Tehát a mérőszámok egyike biztosan a 2, a másik kettő egy-egy 2-től különböző prímszám. Ha a három szög perceinek összege $60'$, akkor az egyik szög $02'$ -es végződésű, a másik kettő perceinek összege $58'$. Foglaljuk táblázatba az így kapható összes megoldást:

az egyik szögben:	2'	2'	2'	2'
a másik szögben:	5'	11'	17'	29'
a harmadik szögben:	53'	47'	41'	29'
szorzat:	530	1034	1394	1682

Ha a három szög perceinek összege $120'$, akkor az egyik szög $02'$ -es végződésű, a másik kettő perceinek összege pedig $118'$. A percek száma legfeljebb 59 lehet. Ellenben: ha az egyik szög kisebb, mint $59'$, akkor a másik már nagyobb lesz $60'$ -nél. Tehát ebben az esetben egyetlen megoldást kapunk: $2', 59', 59'$. Ezek szorzata 6962.

Tehát:

a) Az így kapható legnagyobb szorzat a **6962**.

b) Az így kapható legkisebb szorzat az **530**. [H. G.]

III-9-4. feladat: Legyen $AB > CD$, a trapéz alapja az AB és a CD oldal, tehát ez a két oldalegyenes párhuzamos. A feladat feltételei szerint kell lennie egy olyan E pontnak, amelyre $AE = AB$ és $ED = CD$. A BC átmérőjű kör középpontját (tehát a BC oldal középpontját) jelöljük O -val! Tükrözzük a CD szakaszt az O középpont szerint! (Hosszabbítsuk meg az AB oldalt, és vegyünk fel ezen egy olyan F pontot, amelyre $BF = CD$!) Mivel az AD szakasznak az O pont szerinti tükrösképe az AF szakasz, ezért $AD = AF$, vagyis az FDA háromszög egyenlő szárú. A középpontos tükrözés tulajdonságai miatt $DO = OF$, ezért az O pont a DF szakasz középpontja. Ebből következik, hogy az AO egyenes az FDA háromszög magassága, azaz szimmetriatengelye. Tehát $OE = OB$. Mivel feladat feltételei értelmében - az OB merőleges az AB -re, és $OB = OE$, ezért OE is merőleges az AD -re. Tehát az AD szakasz az adott kör érintője. [P. B.]

3. Az alábbi kérdések Bokhara történetét érintik a Számánidák csillagának hanyatlása idejéről. Döntsék el, hogy igazak vagy hamisak-e az állítások!

	I	H
1. A Számánidák Iszmáil után jobbára csak tehetetlen bábok voltak, kiket a hivatalnokaik irányítottak.	☐	☐
2. Iszmáil fia, Abdul követte a trónon.	☐	☐
3. Ahmed, a veszélytől tartva, hálószobáját két medvével őriztette.	☐	☐
4. Ahmed fia, Naszr, kisgyermekként lépett trónra.	☐	☐
5. Abdul Melik, vagy emír Resid, nagyon kedvelte a vadászatot és a lovagjátékokat.	☐	☐
6. Ebulkászim a számánida trónt könnyűszerrel meg tudta tartani.	☐	☐
7. Szebuktein tisztelte a Számán-házat, segítséget is küldött Ebulkászimnak egy sereg formájában, melyben 200 elefánt is volt.	☐	☐
8. Ilik kán Bokhara ellen indult seregeivel, majd be is vonult a városba.	☐	☐
9. Bokhara bevétele után Ilik kán hatalma Kína belsejétől a Kaszpi-tengerig terjedt.	☐	☐
10. Az utolsó Számánida 395/1004-ben kerül trónra.	☐	☐

4. Állapítsátok meg az alábbi képekről, melyik közép-ázsiai országok fővárosát ábrázolják!

5. Határozzátok meg, hogy a következő jellemzések melyik szlovákiai településre vonatkoznak a lent felsoroltk közül! Minden jellemzéshez tartozik egy településnév.

1. A kálvária harangtornya a község címerében is szerepel.
2. A település egy kis folyó partján fekszik, régen a településsel hasonló megnevezése volt, ma Nyitra folyóként ismerjük.
3. Területén a korai szláv időkben is település állt, első írásos emléke 1252-ből származik.
4. Határában fekszik a Párizsi-mocsarak Természetvédelmi Terület.
5. A települést átszeli a 21. hosszúsági kör.
6. A „Mátyásfa” az egyik jelképe.
7. Magyarország és Szlovákia között jelenleg új híd épül a településen.
8. Címerében csillag alaprajzú vár látható.
9. A Csallóköz központja.
10. A települést 2014-ben az év Európai Gólyafalujának nyilvánították.
11. Nevét először a pannonhalmi apátság oklevelében említik Zele alakban 1237-ben.
12. Nevét „Wilsonovo mesto”-ként is emlegetik.
13. 1347-től szabad királyi város
14. Itt tartották a Buda visszafoglalása utáni első országgyűlést.
15. Itt őrizték és vakították meg Vazult.

Települések: **Kassa, Köbölkút, Érsekújvár, Felsőszeli, Udvard, Szepsi, Pozsony, Madar, Nyitra, Nagymegyér, Buzita, Nagycétény, Besztercebánya, Komárom, Dunaszerdahely**

AZ 1. FORDULÓ FELADATAINAK MEGOLDÁSAI

1. Kérdések az interjúhoz

- Melyik városból származik családja, melyik mai ország területén található ez a város? **Bamberg, Németország**
- Mikor született? **1832 március 19.**
- Mi volt eredeti neve? **Wamberger Hermann**
- Hol született? **Szentgyörgy**
- Mi volt édesapja foglalkozása? **tudós talmudista**
- Milyen betegségben halt meg édesapja? **kolera**
- Mivel tartotta el családját özvegy édesanyja alig két évvel édesapja halála után? **Vendéglő és kocsmá üzemeltetésével**
- Hogy hívták és hová valósi volt mostohaapja? **Fleischmann, Dunaszerdahely**
- Miért Dunaszerdahelyet tekinti szülővárosának? **Itt ébredt öntudata**

- Milyen betegség lett rajta úrrá egyik napról a másikra, melyből nem tudott élete végéig sem gyógyulni, mi lett ennek a betegségnek a következménye? **Csípőfájás, bal lábára megbénult**
- Milyen megélhetési formával tartotta el magát családja, miután bezárták a kocsmát Dunaszerdahelyen? **piócakereskedés**
- Kiktől kéregetett egy kis kenyeret nagy szegénységük idején? **Az előttük elhaladó koldusoktól**
- Milyen szavakkal vigasztalta édesanyja, mikor társaitól lemaradt béna lába miatt és sírva tért haza? **„Tovább érsz te, fiam, valamennyi pajtásodnál, légy te csak kitartó és tűrj békén!”**
- Mit tanult nyolc éves koráig? **Mózes 5 könyvét, próféták könyveit, magyar és német nyelvet**
- Hol állították pellengérré azt, ki vétett a zsidó vallás vagy a társadalmi törvények ellen? **A zsinagóga előtt**

- Ki volt Kondé Ignác Dunaszerdahelyen? **Birtokos ember, övé volt az egyetlen emeletes ház a városban**
- Mit tanult a protestáns elemi iskolában? **Vallás, földrajz, természetrajz, latin**
- Kitől kapott észbeli képességei jutalmául ezüst hűszaszt? **Bartal György**
- Hol állt be inasnak elsőként, hogy könnyítsen édesanyja dolgán? **Egy női szabónál**
- Hány éves korában vállalt tanítói állást Nyéken egy zsidó kocsmárosnál? **11 évesen**

2. A 17 Vámbéry mű teljes címe

1. *Deutsch-türkisches Taschenwörterbuch*
2. *A magyarság bölcsőjénél*
3. *Magyar és török-tatár szógyejezések*
4. *Ó-török nyelvtudományok*
5. *Az iszlám a XIX. században*
6. *Indiai tündérmesék*
7. *Vándorlásaim és élményeim Persiában*
8. *A magyarság keletkezése és gyarapodása*
9. *Nyugat kultúrája Keleten*
10. *A magyarok eredete*
11. *Bokhara története*
12. *A hunok és avarok nemzetsége*
13. *Keleti életképek*
14. *Oroszország hatalmi állása Ázsiában*
15. *A keleti török nyelvről*
16. *Közép-ázsiai utazás*
17. *A török faj ethnologiai és ethnographiai tekintetben*

3. Bokharára vonatkozó kérdések

1. Kik voltak a Számánidák? **Közép-ázsiai mirdinasztia a 9-10. században**
2. Mit jelent a Khoraszán (Horaszán) kifejezés? **Keleti föld**
3. Mit jelent a Transoxánia kifejezés? **Az Oxuson túl (jobb partján) fekvő országok**

A 2. FORDULÓ FELADATAINAK MEGOLDÁSAI

1. Helyes hármastások:

- Husszein Daim pasa* - *Resid Efendi* - házitanítói állás
Fuad pasa - magyarbarát - titkári munka
London - Közép-Ázsiai utazás - *Travels in Central Asia*
Royal Geographical Society - tiszteletbeli tag - első hivatalos külföldi előadás
Café Flamm - *Pera* - Püspöki úr

2. A szövegből kitörlődött szavak:

1. *Resid Efendi*
2. *Közép-Ázsia*
3. *Khoraszánba*
4. *kán*
5. *Szamarkandba*
6. *1864*
7. *1865*
8. *császárhoz*
9. *nyelvtanári*
10. *zsidó*
11. *érettségi bizonyítvánnyal*
12. *sosem/sohasem/egyáltalán nem*
13. *magyarnak*
14. *keleti*
15. *turkológiai*

A 3. FORDULÓ FELADATAINAK MEGOLDÁSAI

1. Képek és hozzájuk fűződő magyarázat:

- a) *Hieronymi Károly* – kereskedelmi miniszter – iskolatársa volt Vámbérynek
- b) *mankó helyett rövid boto* használ
- c) *Pozsony* – tanulmányainak helyszíne
- d) *V. Ferdinánd császár, magyar király* – Bécsben találkoztak
- e) *butterkipfjel/vajas kifli* – *Lundenburg* felé erre költi pénzét
- f) *Lundenburg* = *Břeclav* – itt nyaralt rokonainál

2. Kivel találkozott munkássága során Vámbéry Ármin:

a)	Muzaffar al-Din bin Nasr-Allah – bokharai emír	✓
b)	Caj-csun – kínai császár	✗
c)	Viktória királynő - Nagy-Britannia és Írország Egyesült Királyságának királynője	✓

4. Melyik akkori országot értette Vámbéry Ármin szigorúan véve Transoxániának? **Bokharai kánságot**
5. Melyik kánság területéhez tartozott Vámbéry Ármin utazásai idején Fergana? **Kokandi kánság**
6. A Bokharai Kánság melyik része Oszruszna? **Szamarkandtól keletre, a Tien-sanig terjedő hegyvidéki része**
7. Melyik tartomány fekszik a Iaxartész völgyében, melynek fővárosa Taskent? **Dsads**
8. Mi az a Zerefsán (Zerafsan) és mit jelent a szó? – **Oxus mellékfolyója, aranyszóró**
9. Melyik öt kerület képezte a legrégebbi időktől megszakítás nélkül az eredeti és osztatlan Transoxánia államot? **Bokhara, Mijank, Szogd, Kes/Sehri, Nakseb/Karsi**
10. Hány kapu őrizte Bokhara belvárosát? **7**
11. Melyik bokharai termék érdemelte ki még Vámbéry Ármin utazása idején is ezredéves hírért? **Alui-Bokhara, azaz a bokharai mazsola**
12. Milyen termékekkel kereskedtek Kína és Nyugat-Ázsia között, melynek főállomása Bokhara volt? **Selyem, brokát, szőnyegek, arany-ezüstművek**
13. Mit jelent Mijank kerület neve? **középvídek**
14. Melyik város volt Szogd tartomány fővárosa? **Szamarkand**
15. Melyik város volt Transoxánia története alatt folyamatosan vetélytársa Bokharának? **Szamarkand**
16. Mi a négy kapu neve, melyek Kes/Sehri városát őrizték? **Dervaze Ahenin (Ércskapu), D. Abdullah, D. Kasszaban (Mészárosok kapuja), D. Saresztán (Város kapuja)**
17. Milyen nevet kapott Nakseb a mongolok alatt, mit jelent ez a név? **Karsi, kastély/palota**
18. Milyen ásványi nyersanyagokkal rendelkezett a Bokharai Kánság? **Vas, higany, ón, arany, kén, szén**

4. Transoxánia hozzávetőleges térképét Vámbéry Ármin leírás alapján minden csapat egyéni módon készítette el.

5. Készítettek el Felvidék térképét minden csapat egyéni módon készítette el.

3. Döntések el az állításokról Bokhara történetét illetően, hogy igazak vagy hamisak-e!

1. I	5. H	9. I	13. I	17. H
2. I	6. I	10. I	14. I	18. I
3. H	7. I	11. H	15. H	19. H
4. I	8. H	12. I	16. I	20. I

4. Az eredeti Transoxánia területén fekvő mai országok fővárosai, területük és lakosaik száma (ezer főre kerekítve):

- Türkmenisztán** – **Asgabat** - 488 100 km² - 5 663 000 (becsült adat)
Üzbegisztán – **Taskent** - 447 400 km² - 31 576 000 (2016)
Kazahsztán – **Asztana** - 2 717 300 km² - 17 949 000 (2014)
Kirgizisztán – **Biskek** - 199 951 km² - 6 000 000 (2016)
Tádzsikisztán – **Dusanbe** - 143 100 km² - 8 610 000 (2015)

5. A Felvidék természetföldrajzi térképét a csapatok egyéni módon készítették el

d)	V. Ferdinánd – osztrák császár, magyar és cseh király	✓
e)	Abraham Lincoln – az Amerikai Egyesült Államok elnöke	✗
f)	Xantus János – a Magyar Földrajzi Társaság alapító tagja	✓
g)	I. Ferenc József - osztrák császár, magyar és cseh király, az Osztrák–Magyar Monarchia első uralkodója	✓
h)	Lord Strangford – az Egyesült Királyság portugáliai nagykövete	✓
i)	Abdul Hamid szultán - oszmán szultán az iszlám világ kalifája	✓
j)	Joseph Rudyard Kipling - irodalmi Nobel-díjas angol író és költő	✗

3. A szöveg hibás mondatainak javítása:

Az arab uralom alatt Bokhara Khoraszán székhelye lett kiegészítő része lett. Kuteibe helyére azonban Jezid bin Mohallab került, aki eltávolította a hivatalnokokat és két év alatt meggazdagodott. Omar kalifa Jezidet magához hívatta, de Baszránál elfogatta és megölette bebörtönözte. Transoxania területén 106-ban (724-ben) a törökök mozgolódni kezdtek, majd Szamarkandban több mint 100 000 főt számláló sereget gyűjtöttek, melyet a török császár Ferghana és keleti Turkesztán khánja is támogatott. Az arab seregek végül legyőzték a törököket, sőt Naszr bin Szejjár Transoxania és Fergana török hordáit is megsemmisítette.

A politikai zavargásokat a vallási harcok is tetézték, melyek közül az első jelentősebb egy síita vakbuzgó lázadása volt. A legjelentősebb vallási harc Mokanna ellen zajlott 150 15 éven keresztül. Mokanna valós neve Hasim bin Hekim volt, de széles körben „köntösbe bújt elfátyolozott profétaként” ismerték őt. Az arab sereg ellen Mokanna egy Kes meletti hegy erős várába húzódott vissza. Az arab seregek könnyen nagy erőfeszítés árán elfoglalták a jól megerősített Narsakhot, de Mokanna követői, a fehérruhások, bosszút álltak és Dsebrail győzelmét meghiúsították. Mokanna a feleségei segítségével, tükröket használva, még a saját híveit is becsapta, mikor arra kérték őt, hogy mutassa meg isteni fényességét. A harcok során Mokanna hívei egyre fogytak, így Mokanna elhagyta az erődöt a belső citadelába menekült. Az utolsó napokban összehívatta feleségeit, majd szabadon bocsátotta őket, hogy életüket mentse mérgezett borral itatta őket.

A vallási zavargások lecsillapodása után a politikai forrongások is csak rövid időre csitulnak. Rafi bin Leith fellázadt a kalifa ellen, mert meg akarta bosszulni nagyapja, Naszr bin Szejjár halálát védeni próbálta szerelmét. Rafi Fergánában Bokharában ütötte fel táborát. Mámun, hogy Rafit legyőzze, a Számánidák családjához fordult segítségért.

4. A települések koordinátái:

Település	ország	földrajzi szélesség	földrajzi hosszúság
1. Khiva	Üzbegisztán	é. sz. 42°	k. h. 60° 30'
2. Fergana	Üzbegisztán	é. sz. 40° 30'	k. h. 72°
3. Bokhara	Üzbegisztán	é. sz. 39° 30'	k. h. 64° 30'
4. Taskent	Üzbegisztán	é. sz. 42°	k. h. 69° 30'
5. Karsi	Üzbegisztán	é. sz. 39°	k. h. 65° 50'
6. Kokand	Üzbegisztán	é. sz. 40° 30'	k. h. 71°
7. Szamarkand	Üzbegisztán	é. sz. 39° 40'	k. h. 67°
8. Meshed	Irán	é. sz. 36° 20'	k. h. 59° 30'
9. Asghabat	Türkmenisztán	é. sz. 38°	k. h. 58° 20'
10. Herat	Afganisztán	é. sz. 34° 20'	k. h. 62°

5. A mai Szlovákia 15 legnépesebb városának listája:

Pozsony – Bratislava – 417 389 fő (2014)
 Kassa – Kosice – 240 688 fő (2011)
 Eperjes – Prešov – 91 782 fő (2011)
 Zsolna – Žilina – 84 360 fő (2012)
 Nyitra – Nitra – 78 916 fő (2011)
 Besztercebánya – Banská Bystrica – 78 068 fő (2012)
 Nagyszombat – Trnava – 65 536 fő (2016)
 Turócszentmárton – Martin – 55 332 fő (2016)
 Trencsén – Trenčín – 55 877 fő (2011)
 Poprád – Poprad – 52 862 fő (2011)
 Privigye – Prievidza – 48 978 fő (2011)
 Zólyom – Zvolen – 43 318 fő (2011)
 Vágbeszterce – Považská Bystrica – 41 241 fő (2011)
 Érsekújvár – Nové Zámky – 39 646 fő (2011)
 Nagymihály – Michalovce – 40 027 fő (2011)

KATEDRA TÖRTÉNELEMVERSENY

ROVATVEZETŐ: ANGYAL LÁSZLÓ, tortenelem.katedra@gmail.com

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018003

5. FORDULÓ

FIGYELEM! E-MAIL-CÍMVÁLTOZÁSI!

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 2018. FEBRUÁR 20.

A SZABADSÁGHARC BEFEJEZÉSE (A FORDULÓ ÖSSZPONTSZÁMA: 50)

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: V.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve, címe, e-mail-címe, telefonszáma:	

1. feladat: Forráselemzés (5 pont)

Olvasd el a történelmi forrást, s a helyes válasz számának vagy betűjelének bekarikázásával válaszolj a kérdésekre!

„...Magyarország a vele törvényesen egyesült Erdéllyel... egyetlenben szabad, önálló és független európai államnak nyilvánítottatik...”

„...a Habsburg-Lotharingiai ház a Magyarország feletti uralkodásából ezennel a nemzet nevében örökre kizáratik... trónvesztettnek nyilvánítottatik...”

„Az ország jövődő kormányrendszerét minden részletében a nemzetgyűlés fogja megállapítani, addig pedig...közmegegyezéssel kinevezett kormányzó elnökfogja a maga mellé veendő miniszterekkel..kormányozni.”

A) Hol adták ki a fenti dokumentumot?

- a) Prága
 b) Olmütz
 c) Bécs
 d) Buda
 e) Pozsony
 f) Debrecen

B) Mikor adták ki?

- a) 1848. április
 b) 1848. szeptember
 c) 1849. február
 d) 1849. április
 e) 1849. június
 f) 1849. október

C) Hogy nevezi a nemzet a fenti dokumentumot?

- a) Emberi Jogok Nyilatkozata
 b) Jogok Nyilatkozata
 c) Függetlenségi Nyilatkozat
 d) Váci proklamáció
 e) Olmützi alkotmány
 f) Áprilisi törvények

D) Kinek a neve hiányzik a-ról?

- a) Széchenyi István
 b) Táncsics Mihály
 c) Szemere Bertalan
 d) Horváth Mihály
 e) Kossuth Lajos
 f) Deák Ferenc

E) Mít jelentett Ausztria és Magyarország viszonyában a fenti kiadvány?

- a) a Magyar Köztársaság kikiáltását
 b) csatlakozást Európához
 c) az osztrák uralkodóházat megfosztják a magyar koronától
 d) Magyarország elszakadását Ausztriától
 e) az osztrák–magyar kiegyezést

2. feladat: Idézetek (10 pont)

Ki és milyen esemény kapcsán írta/mondta az alábbiakat? A szerző számát és az események betűjelét írd a kipontozott részekre!

I. „...Birodalom valamennyi ellenségének erejét meg fogom törni. Tudni fogom a módját, hogyan teremtek rendet...“

II. „...Leborulok a nemzet nagysága előtt, s csak azt mondom, annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiságot tapasztaltam a megajánlásban, s Magyarországot a poklok kapui sem fogják megdönteni...“

III. „...Aki harcolni, győzni akar – az az én katonám...“

IV. „...Rakassa le seregének mindennemű fegyverét, és adja meg magát...“

V. „...A lázadó csordákat, melyeket Kápolnánál iszonyú mennyiségben találtam fel, szétszórta és nagyrészt megsemmisítettem. Maradékaik a Tiszán át menekültek. Remélem, hogy néhány nap alatt Debrecenben leszek, és a pártütés eme fészket hatalmamba kerítem...“

1. Ferenc József

A) Honvédelmi előterjesztés a magyar parlamentben

2. Kossuth Lajos

B) Udvarhoz küldött jelentés (1849. február)

3. Bem József

C) Katonák az erdélyi hadjárat során (1848/49 tele)

4. Windischgrätz

D) Tisztikarnak hadjárat előtt (1848. december)

5. Jellasics

E) Magyar haderő fővezérének (1848. szeptember)

3. feladat: Időrendőr (16 pont)

A következő sorozatokban számokkal kell helyes időrendbe raknod a szabadságharc eseményeit!

a) ...csata Pákozdnál
...áttörés Branyiszkónál
...nagysallói csata
...temesvári csata
...Buda visszafoglalása

b) ...isaszegi csata
...fegyveres felkelés a Délvidéken
...kápolnai ütközet
...váci csata
...schwechati csata

c) ...az országgyűlés és az OHB Debrecenbe költözött
...a Batthyány-kormány lemondása
...az olmützi alkotmány
...Petőfi eltűnése
...a trónfosztás
...a fegyverletétel

4. feladat: Kakuktkojás (8 pont)

Melyik „kakuktkojás“ az alábbi települések közül?

Válaszd ki aláhúzással az adott településoszlopban, és röviden indokold meg minden oszlop „kakuktkojását“!

1. Pákozdi Isaszeg
Vízakna
Vác
Schwechat

2. Szombathely
Segesvár
Komárom
Nagysalló
Kápolna

3. Brassó
Nagyszeben
Piski
Gödöllő
Kolozsvár

4. Hatvan
Tápióbicske
Temesvár
Vác
Buda

1.
2.
3.
4.

5. feladat: Ki ő? (5 pont)

Kire ismersz az alábbi ismertetésekből?

A) Híres székely ezermester, ágyúöntő. Tevékenysége jelentősen hozzájárult az erdélyi hadjárat sikeréhez

B) Altábornagy, a pákozdi csata győztes hadvezére

C) Forradalmár, szabadságharcos, hadvezér. A bécsi forradalom katonai parancsnoka, az erdélyi hadak fővezére. Életét aleppoi pasaként fejezte be

D) Szerb származású magyar főtiszt, több győztes csata hőse (Isaszeg, Vác, Nagysalló), az aradi vár utolsó magyar parancsnoka

E) Nyugállományú főhadnagy, kémikus, szolgálatra jelentkezés után a feldunai sereg parancsnoka, a fegyverletétel vezénylő magyar tábornok

6. feladat: Karikázzunk (3 pont)

Karikázd be azon állítások betűjeleit, amelyek *nem* voltak okai a szabadságharc leverésének!

- a) leverték a forradalmakat Európában és a Habsburg Birodalomban
- b) az Országos Honvédelmi Bizottmány megalakulása
- c) a külföldi támogatás hiánya
- d) a Békepárt tevékenysége
- e) a meg nem oldott nemzetiségi követelések
- f) a személyi ellentétek a magyar katonai és politikai vezetők között
- g) az ellenség katonai túlereje
- h) az ország gazdaságának kimerülése

7. feladat: „Az utolsó szó jogán“ (3 pont)

Készítsetek védőbeszédet a képzeletbeli aradi bíróság előtt: bármely honvédtábornok nevében, vagy bármely tábornok védőügyvédjeként! (terjedelem: A4-es oldal fele)

KATEDRA IRODALOMVERSENY

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018004

ROVATVEZETŐ: PETRES CSIZMADIA GABRIELLA, 925 07 MOSTOVÁ 298, katedra.irodalom@gmail.com

5. FORDULÓ – I. KATEGÓRIA

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 2018. FEBRUÁR 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: 5.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve és címe:	Kategória: I.

Olvasandó mű: Berg Judit: *Rumini*. Pozsonyi Pagony Kiadó, Budapest, 2009. **18-21. fejezet**. Online: <http://www.18pedagogia.hu/sites/default/files/node/attachments/bj-r.pdf>

I. KAKUKKTOJÁS

A felsorolások közt keressétek meg a kakukktojás, majd indokoljátok, miért lóg ki a többi kifejezés közül!

1. Bojtos Benedek, Láva Leó, Kasza, Robi

Kakukktojás:

Indoklás:

5. Sárkány-szoros, Egérváros, Orom-sziget, Pelevár

Kakukktojás:

Indoklás:

2. Vascöppentő, önműködő kefe, látószelence, varázskalap

Kakukktojás:

Indoklás:

6. Tengerimalac, patkány, mókus, pocok

Kakukktojás:

Indoklás:

3. Dini, Pampogi úr, pandúrkapitány, király

Kakukktojás:

Indoklás:

7. Szélkirálynő, Örvény, Kalmár, Aranyvadász

Kakukktojás:

Indoklás:

4. Ánizsos sütemény, mézes-barackos puszedli, forralt bor, pirított gesztenye

Kakukktojás:

Indoklás:

8. Kék, arany, piros

Kakukktojás:

Indoklás:

II. BAZÁRI ÁRUK

A híres pelevári bazárban sok varázserejű dolog vásárolható. Mit tudtok ezekről? Töltsétek ki a táblázatot, majd válaszoljatok a táblázat alatti kérdésekre!

AZ ÁRU NEVE	MILYEN VARÁZSEREJE VAN?	KI VESZI VAGY KAPJA MEG?	HOL VÁSÁROLHATÓ?
Szentjánosbogár lámpás			
Dupla fenekű láda			
Kőbéka			
Látószelence			

Vascsopptető			
Varázskalap			
Önműködő kefe			
Szagos mécses			
Gyertya			
Golyó			

A felsorolt varázstárgyak közül melyik működik hibásan?

Mi kell a megjavításához?

A felsoroltak közül melyik varázstárgyat használják az olvasott fejezetekben a legtöbbször? Mire használják?

III. AJÁNDÉKOK

A történet lezárása felé néhányan – igaz, nem mindig önszántukból – megajándékozták egymást. Az ajándékot kapó szereplők nevét „lyukas formában”, a magánhangzókat kihagyva közöltük. Egészítsétek ki a nevüket, majd írjátok le, mit, kitől és miért kaptak!

1. _rg_k =

Mit kaptak ajándékba?

Kitől?

Miért?

2. R_m_n_ =

Mit kapott ajándékba?

Kitől?

Miért?

3. B_l_k_ =

Mit kapott ajándékba?

Kitől?

Miért?

4. B_jt_s B_n_d_k =

Mit kapott ajándékba?

Kitől?

Miért?

5. S_rk_ny =

Mit kapott ajándékba?

Kitől?

Miért?

Jó szórakozást!

5. FORDULÓ – II. KATEGÓRIA

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 2018. FEBRUÁR 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: 5.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve és címe:	Kategória: II.

A forduló témája: *Indul a bakterház* c. film, Mihályfy Sándor rendezése, 1979. online: <https://videa.hu/videok/film-animacio/indul-a-bakterhaz-1979-film-full-teljes-RTyZflQuW2Ua5kjG>

I. ESEMÉNYSORREND

Rakjátok sorba a film jeleneteit, majd a helyes sorrend alapján olvassátok össze a jelenetek előtt szereplő betűkódokat. Ezekből egy olyan mondatot olvashattok ki, amelyik a filmben és a könyvben egyaránt szerepel – de más-más jelenetben. Írjátok le a mondatot, majd magyarázzátok meg, melyik műben hol található!

BO	A tehénpásztor megismerkedik Konc bácsival.	KÉP	Megdöglük Sanyi, a ló.
EH	Varga Pista kaptafával dobálja Bendegúzt.	ÖZÖ	A tehén iránt érdeklődő vevőt megveri a banya.
KO	Buga Jóska színre lép.	EST	A banya kiejti a csupokat a kezéből, Bendegúz kineveti.
AVI	A parasztok kergetik Bendegúzt (gyorsított jelenet).	GES	Bendegúz megismerkedik Csámpás Rozival.
ÓT	Bendegúz és a bakter kísértetnek nézi éjjel a banyát.	MÁS	Kitör a „gombócháború”.
HÖZ	A patás eljön felfogadni Bendegúzt.	LÁG	A bakter Bendegúznak adja a levesben talált bogarat.
MI	A csendőrök hazakísérik Bendegúzt.	NSÉ	Konc bácsi segít megtervezni a megbabonázás bosszúját.
AV	A bakter szerelmi bánatában berúg.	HÁ	Bendegúz talál egy pénztárcát.
ÁRM	A patás tévedésből Rozi helyett a nyanyát ölelgeti.	SEM	A piócás ember meggyógyítja a baktert.
RÚK	A „kutya” megeszi a tejfölt.	FAL	Rozi és a patás eljegyzésének ünneplése.

A betűkódokból összeolvasott mondat:

A filmben mikor, milyen események kapcsán hangzik el ez a mondat?

A könyvben mikor, milyen események kapcsán olvasható ez a mondat?

II. MELYIKBŐL ISMERŐS?

A film a regény tömörített változatát tartalmazza, ezért egy-egy regénybeli esemény, szereplő más módon került a filmbe ábrázolásra. A felsorolt állításokról és szereplőkről állapítsátok meg, melyik érvényes csak a regényre / csak a filmre / mindkét alkotásra! Döntéseiteket indokoljátok!

a) A szereplők két alkalommal is gombócot ettek.
Melyik műre érvényes az állítás? Hogyan/ miért?

b) A patás félrenyelt, majdnem megfulladt evés közben.
Melyik műre érvényes az állítás? Hogyan/ miért?

c) Örzse néni találkozott a kísértettel.
Melyik műre érvényes az állítás? Hogyan/ miért?

d) A nagy veszekedések közepette összedőlt a ház.
Melyik műre érvényes az állítás? Hogyan/ miért?

e) Bendegúz szenteltvíz helyett csak a „helyi vízből” merített.
Melyik műre érvényes az állítás? Hogyan/ miért?

Döntsétek el, mindkét műben vagy csak az egyikben léptek színre a felsorolt szereplők! X-szel jelöljétek a választásokat, valamint nevezétek meg, a regényben vagy a filmben találkozunk az adott szereplővel!

SZEREPLŐ	CSAK AZ EGYIK MŰBEN SZEREPEL (MELYIKBEN?)	MINDKÉT ALKOTÁSBAN SZEREPEL
Kísértet		
A Szabó bakter felesége		
Piócás ember		
Borcsa		
Rozi		
Kántor		
Gugás Palcsi		
Tappancs úr		
Buga Jóska		
A sorompó lezárása miatt elégedetlenkedők		

A felsorolt szereplők közül kik azok, akiknek megváltozott a regénybeli szerepük, sorsuk a filmben? Fejtsétek ki, milyen változásokról van szó!

Szereplő neve + magyarázat:

III. BENDEGÚZ ÉS A NYANYA KÉPREGÉNYE

A film különösen nagy figyelmet szentel Bendegúz és a nyanya kapcsolatának ábrázolására. Készítsetek a filmbeli jelenetek alapján egy képregényt kettejük történetéről!

Jutalompontért: Soroljátok fel a regényből azokat a jeleneteket, amelyek a Bendegúz-nyanya kapcsolatának filmes történetéből kimaradtak!

A kimaradt jelenetek:

Jó szórakozást!

PÉNZES ISTVÁN ANYANYELVI VETÉLKEDŐ

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018009

ROVATVEZETŐ: PETRES CSIZMADIA GABRIELLA, 925 07 MOSTOVÁ 298, katedra.anyanyelvi.vetelkedo@gmail.com

5. FORDULÓ

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 2018. FEBRUÁR 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: 5.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve és címe:	

I. NÉVRÍMEK

Készítsetek rímcsokrot a felsorolt nevekre úgy, hogy mindig csak a következő szó kezdőbetűjét változtatjátok meg! Többféle megoldást is elfogadunk. Pl. Sarolta – karolta – tarolta – Sarolta

Csilla =

Benő =

Ria =

Zsolt =

Hanna =

Lajos =

Dalma =

Márta =

Pál =

Rita =

II. SZÓMATRJOSKA

Ebben a feladatban olyan szópárokat keresünk, amelyekben a második szót az első magában foglalja – úgy, hogy egy újabb betű kerül az adott szó elé és mögé. A meghatározások alapján ismerjétek fel a keresett szókapcsolatokat! Pl. könnyező irodalmár = SÍRÓs író. Jutalompontért ti is gyűjthettek hasonló feladványokat.

1. vakarászik a fater =

2. élénk nedve =

3. tágas csúcsa =

4. csinosító eszkábál =

5. kesernyés szülő =

6. elmúlás alatti részre =

7. kotorászó férfi =

8. fenntartás élelem =

9. hotel ácsorog =

10. mértéktartók érdeme =

III. SZÓGYŰJTÉS

Radnóti Miklós verse első mondatának betűit szabadon felcserélve rakjatok ki minél több új, legalább három szótagból álló szót! (A kétjegyű mássalhangzókat ne vágjátok szét! A szavakat toldalékolt formában is gyűjthettek.)

Radnóti Miklós: Február

Újra lebeg, majd letelepszik a földre,
végül elolvad a hó:
csordul, utat váj.

Megvillan a nap. Megvillan az ég.
Megvillan a nap, hunyorint.

S íme fehér hangján
rábéget a nyáj odakint,
tollát rázza felé s cserren már a veréb.

Az összegyűjtött szavak:

Jó szórakozást!

KATEDRA ALSÓ TAGOZATOS VERSENY

ROVATVEZETŐ: RADVÁNYI ADÉL, katedra.also.tagozat@gmail.com

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018005

5. FORDULÓ

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 2018. FEBRUÁR 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: 5.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve és címe:	

Kedves Gyerekek és Pedagógusok!

Levelezős versenyünk utolsó fordulójához érve a kiérdemesült oroszlán, Bruckner Szigfrid kerül a középpontba, nem éppen kellemes okból. Figyelmesen olvassátok el *A fájósfogú oroszlán* című fejezetet. (<http://mek.oszk.hu/02700/02753/02753.htm>). A feladatok oldásakor szükség lesz kreativitásra, a helyesírás ismeretére, a szövegben elbújó információk felismerésére, és aki jutalompontokat szeretne, még gyűjtögethet is a nagymamák receptjei, feljegyzései közt.

Jó szórakozást kívánok!

I. FELADAT: TÁRGYFELISMERŐ

A feladatban található kusza betűsor mindegyike egy-egy tárgyat rejt. Írjátok le a megnevezést, majd találjátok ki, ki a gazdája és „milyen okból” használta, fogyasztotta azt (vagy nem?). Ha elég szemfülesek vagytok, rájöhetek, hogy esetenként több jó megoldási lehetőség is születhet. :)

BETŰ - KAVALKÁD	MEGOLDÁS	GAZDÁJA	INDOKLÁS
csalaökpög			
srivil			
ropis grádatnátór			
zarepír			
zsődnekeb			
maravefresk			
gefofek			
göcsnő			
rütkő			
talér			
zhá			

II. FELADAT: KI MONDTA KINEK?

■ „Megcsodaörültél?”

Ki mondta?	Kinek?

■ „Gyertek, ti ... ti fogatömetlenek!”

Ki mondta?	Kinek?

■ „Beletörött, aj, beletörött!”

Ki mondta?	Kinek?

■ „Elég gyenge versike.”

Ki mondta?	Kinek?

- „Gránitból, aranybetűkkel!”

Ki mondta?	Kinek?

- „Ó, neked is a fogad?”

Ki mondta?	Kinek?

- „Pótolja a mulasztást!”

Ki mondta?	Kinek?

- „Úgy döntöttem.”

Ki mondta?	Kinek?

Jutalomponos feladat: Vacskamati előkelő versszavátán felbuzdulva folytassátok az általa megkezdett versikét, melyet Bruckner Szigfrid szemfogának adott elő. A cél, hogy legalább 12 soros, több versszakos költemény szülessen (természetesen hosszabb is lehet), melynek rímképe $a a b b$.

III. FELADAT: HELYESÍRÓSDI

Ebben a feladatban részleteket olvashattok a meséből, de nagyon szemfülesnek kell lennetek, mert hemzsegek bennük a helyesírási hibák. Tegyétek rendbe a szavakat, és azon felül válaszoljatok a kérdésekre is a lehető legrészletesebben!

- „Mikor a hírt a birka írta, mikor a róka volt a tyúknak a leglyobb móka, mikor a szamár volt a számtan tanár, mikor egy pálcán kézen ált a fácán, és mikor a récék voltak az észmérccék.”

Hogyan érintette ez a gyönyörű szónoklat Szörnyeteg Lajost?

.....

- „Nyoma sem maradt az előbi, hervatag Bruckner Szigfridnek. Ezen a Brukner Szigfriden feszült a piros nadrágtartó, mele kosara, mint egy kétakós hordó, na, és a hangja, az volt aztán a kiráji!”

Miért tűnt el a hervatagság Bruckner Szigfridről?

.....

- „Ígyhát boldogan és egészségesen elindultak hazafelé. Csak Aromo volt kicsit szomorú. „

Mi okozta Aromo szomorúságát? ...

.....

- „Fölkerekedet az egész társaság. Elöl ment Mikkamakka és Vacskamati Mamyntival, a kicsi zöld tündérrel. Utánuk Ló Zserafin, Nagy Zoárd és Aromo, legvégül pedig Szörnyeteg Lajos, a legjobb szívű behemót és Dömdödöm.”

Hová indult a díszes társaság?

.....

IV. FELADAT: SZÍNES MATEMATIKA

A részletekre osztott kép valamennyi eleme számtanfeladatot tartalmaz. Miután az eredményeket megkapjátok, színezzétek ki a mezőket az alábbi segítségnek megfelelően:

- páros számú az eredmény: halványkék
- páratlan számú az eredmény: sötétkék
- 0 az eredmény: fekete

A mesés történetben olvasottak alapján válaszoljatok minél pontosabban a kérdésekre!

Mit láttok a kiszínezett képen?

.....

Ki a gazdája?

.....

.....

.....

.....

Hogyan derült ki a többiek számára a baj?

.....

.....

.....

.....

Jutalomponos feladat: Nagymamáitok kincseket rejtő kézikönyveiben, jegyzeteiben keressetek olyan hatásos házi gyógymódokat, melyek segíthetnek, ha bennünket is hasonló eset érne!

